

Wyrok z dnia 4 lutego 1999 r.

II UKN 452/98

Przepis § 21 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (jednolity tekst: Dz.U. z 1993 r. Nr 68, poz. 330 ze zm.) nie jest przepisem samodzielnie regulującym obowiązek uiszczania składek na ubezpieczenie społeczne osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia oraz osób z nimi współpracujących. Ma on zastosowanie, jeżeli istnieje obowiązek ubezpieczenia z tego tytułu, wynikający z ustawy z dnia 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (jednolity tekst: Dz.U. z 1995 r. Nr 65, poz. 333 ze zm.).

Przewodniczący: SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Teresa Romer, Stefania Szymańska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 4 lutego 1999 r. sprawy z wniosku Janusza C. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w L. o składki na ubezpieczenie społeczne, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 2 grudnia 1997 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Wyrokiem z dnia 1 lipca 1997 r. Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie oddalił odwołanie wnioskodawcy Janusza C. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w L. z dnia 24 lipca 1996 r. i 5 września 1996 r. ustalających podleganie obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. W uzasadnieniu wyroku Sąd stwierdził,

że Janusz C. wykonujący pracę na podstawie umowy agencyjnej na stacji CPN S.A. w L. rozpoczął od 1 grudnia 1993 r. prowadzenie działalności gospodarczej w ramach spółki cywilnej. Działalność gospodarcza obejmowała sprzedaż akcesoriów na stacji paliw.

W związku z tym wnioskodawca podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy agencyjnej oraz ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Powołując się na zasadę wynikającą z przepisu art. 3 ustawy z dnia 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (jednolity tekst: Dz.U. z 1995 r. Nr 65, poz. 333 ze zm.) Sąd stwierdził podleganie przez wnioskodawcę obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

Apelację wnioskodawcy od tego wyroku Sąd Apelacyjny w Lublinie oddalił podzielając - jako oparty o obowiązujące przepisy - pogląd, że osoby spełniające równocześnie warunki do objęcia ubezpieczeniem społecznym z tytułu pracy na podstawie umowy agencyjnej i ubezpieczeniem społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą, podlegają ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia tej działalności. Stanowisko to wynika ze zmiany ustawy z 19 grudnia 1975 r. dokonanej ustawą z 18 listopada 1994 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz.U. Nr 133, poz. 686), która obowiązuje od dnia 22 lutego 1995 r.

Powyższy wyrok zaskarżył kasacją wnioskodawca i zarzucając naruszenie prawa materialnego przez pominięcie § 21 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 maja 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (jednolity tekst: Dz.U. z 1993 r. Nr 68, poz. 330 ze zm.), wniósł o jego zmianę i ustalenie, że nie podlega ubezpieczeniu społecznemu osób prowadzących działalność gospodarczą, względnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji. W ocenie skarżącego składkę ubezpieczeniową w takiej sytuacji opłacać powinna CPN, a przepis ten jako szczególny, ma w sprawie pierwszeństwo.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Stosownie do przepisu art. 393¹¹ KPC Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach kasacji, te zaś zakreślone są jej podstawami i wnioskami. W sytuacji, gdy podstawą kasacji jest jedynie naruszenie przepisów prawa materialnego, Sąd Najwyższy związany jest stanem faktycznym stanowiącym podstawę wydania zaskarżonego wyroku (art. 393¹⁵ KPC). Jediną podstawą kasacji wskazaną przez skarżącego i wiążącą Sąd Najwyższy było naruszenie § 21 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 maja 1990 r. przez jego niezastosowanie. Przepis ten zawarty w Rozdziale 3 rozporządzenia odnoszącym się do składek na ubezpieczenie społeczne osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia oraz osób z nimi współpracujących, określa wysokość składki w sytuacji gdy umowa wykonywana jest między innymi na rzecz przedsiębiorstw obrotu produktami naftowymi Centrali Produktów Naftowych na 45% podstawy jej wymiaru, wskazując w ust. 2, że jest ona pokrywana w całości przez CPN. Przepis ten ma zastosowanie jedynie wtedy - co oczywiste - gdy w ogóle istnieje obowiązek ubezpieczenia z tego tytułu, samo zaś rozporządzenie tego nie reguluje, inny jest bowiem jego przedmiot, szczegółowo określony w samym tytule. Należy zauważyć, że rozporządzenie to jako wykonawcze zostało wydane na podstawie delegacji ustawowej zawartej między innymi w ustawie z dnia 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia oraz w ustawie z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin. Źródłem więc określającym obowiązek ubezpieczenia nie jest rozporządzenie, ale wymienione w nim ustawy, które przewidują także postępowanie w sytuacji zbiegu ubezpieczenia z różnych tytułów. Powyższe trafnie ocenił Sąd Apelacyjny i ocena ta wynikająca z wykładni powołanych wyżej ustaw nie została w kasacji zakwestionowana. Z przepisów ustawy z 19 grudnia 1975 r. jednoznacznie wynika, że osoby spełniające równocześnie warunki do objęcia ubezpieczeniem społecznym z tytułu pracy wykonywanej na podstawie umowy agencyjnej i ubezpieczeniem społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą, podlegają ubezpieczeniu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, czego konsekwencją jest, że opłacają one składki w wysokości określonej w Rozdziale 5 wyżej wymienionego rozporządzenia, dotyczącego osób prowadzących działalność gospodarczą oraz osób z nimi współpracujących.

Gdy więc jedyny podniesiony w kasacji zarzut okazał się niezasadniony, należało orzec jak w sentencji po myśli art. 393¹² KPC.

=====